

ERDÉLYI MAGYARÁG

Felelős szerkesztő:

Kádár Miklós

Független politikai napilap, megjelenik mindennap. Szerkesztési órák: este 5-től 10-ig. Szerkesztőség és kiadóhivatal: Oradea, (Nagyvárad) P. M. Viteazul Nagypiac tér 4. Telefon: 380

Ára 1 lej

III. évfolyam 314. sz.
1934. November 14.

Szerda

A cluji „Patria” szerint

Lemond Inculet belügyminiszter

Készül a nemzeti parasztpárt a kormányzás átvételére. -- A miniszterelnök utasította a cenzurát, hogy a parlamenti tudósításokat engedjék keresztül

Cluj, november 12.

A cluji „Patria” című lap biztos forrásokra hivatkozva azt írja, hogy

Inculet belügyminiszter a lemondás gondolatával foglalkozik.

A belügyminiszter a közte és az állambiztonsági hivatal között fennálló ellentétek miatt határozta el magát a lemondásra.

A hirt hivatalos helyen még nem erősítették meg.

Bucuresti, november 12.

Tatarescu miniszterelnök magához kérésre Inculet belügyminisztert és közölte

vele, hogy utasítsa a cenzurát, hogy a törvényhozás házaiban történő cselekményekről szóló tudósításokat egyáltalán ne cenzurázzák sőt azokat a részeket sem, amelyek arról számolnak be, hogy az egyes ellenzéki pártok milyen hevesen támadják a kormányt.

A csütörtökön megnyíló parlamenti ülés szakra az ellenzéki pártok teljes felkészültséggel várnak. Különösen a nemzeti parasztpárt és a gheorghisták készülnek heves rohamra a kormány ellen. A nemzeti parasztpárt a Skoda ügyben fog interpellálni, mert

ugy találják, hogy a két nemzeti parasztpárti miniszter belekeverése az ügybe csak arra szolgál, hogy a nemzeti parasztpárt ellen hangulatot keltsenek.

Maniu csütörtökön érkezik Bucurestibe. Nemzeti parasztpárti körökben komolyan beszélnek arról, hogy a párt veszi át a közeljövőben a hatalmat és akkor Maniu lesz a Kamara elnöke.

Titulescu, aki részt vesz a parlament megnyitásán, november 20-án megy Genf-be, ahol érintkezésbe lép a francia államférfiakkal.

Angliában és Franciaországban tüntettek a fegyverszünet évfordulóján

London, november 12.

A londoni háborús emlékműnél megavart gyászünnepségen részt vettek az angol királyi család tagjai is. Az írországi Dublinban a köztársasági pártiak megtámadták a zászlók alatt felvonulókat és eltepték az angol zászlót. Öt ember súlyosan megsebesült. A rendőrök gummibotokkal verték szét a tüntetőket.

Bellpastban a tömeg véresre vert egy embert, aki a kétpérfes mozgásszünet alatt az utcán járkált.

Páris, november 12.

A fegyverszünet évfordulóján a jobboldali és a baloldali pártok tüntetését rendeztek. A tüntetésen a baloldali szervezetek 12.000 embere, a jobboldaliak 16.000 embere vett részt. Magában Párisban, nem történt semmi rendzavarás, csupán Lillében szocialista és kommunista képviselők által vezetett tömeg került összeütközésbe a rendőrséggel, amelynek során több sebesülés történt.

Összehívták a Skoda-bizottságot

Cihosky tábornok, Popovici Mihály, Boila Romulus és Georgescu ezredes bűnösségét állapítja meg a jelentés

Bucuresti, november 12.

Az „Adaverul”, amely elsőnek hozta nyilvánosságra a Skoda-jelentést, most közli Bentoiu főelődó jelentésének utolsó és legérdekesebb részét: a felelősség megállapítását.

A jelentés két bűnösségi kategóriát állít fel. Eszerint összesen négy vádlottja lehet az egész Skoda panamának. A riport szerint bűnös

Cihoski tábornok, volt hadügyminiszter Popovici Mihály volt igazságügyminiszter, Boila Romulus és Georgescu ezredes.

Egész különös helyet foglal el a Skoda panamában Boila Romulus aki ellen a jelen-

tésben az a vád, hogy a Skoda-szerződés megkötése alkalmával kijárással megkötötte az államot. Itt fel kell tenni a kérdést, hogy Boila Romulus hol követte el a bűntettet: Bucurestiben vagy Clujon. Ha Bucurestiben, akkor Boila Romulust a bűntető törvényssék előtt lehet felelősségre vonni, ha Clujon akkor nem vonható bűnvádi felelősségre, mert az erdélyi bűntető törvénykönyv nem ismeri a „kijáráss” vétségét.

Georgescu ezredes ellen vádként hozzák fel, hogy ő adta fel Skodának azt a hírhedt rendeletet, ezáltal elkövette a „kijáráss” vétségét.

A riportot hétfőn átnyújtották a Sko-

da parlamenti vizsgálóbizottság elnökének, Dimitriunak, aki azonnal összehívja a teljes bizottságot, amelyben előreláthatólag nagy viharok lesznek. A nemzeti parasztpárti tagok ugyanis tiltakozni fognak a két miniszter felelősségrevonása ellen.

Meghalt Pimen metropolita

Bucuresti, november 12.

Pimen moldovai metropolita ma reggel 8 órakor 81 éves korában meghalt.

Nyugalmazott angol tisztek őrzik a rendet a Saar-vidéki népszavazáson

London, november 12.

Az angol hadügy- és külügyminiszteri um közösen felszólítást intéztek az angol hadsereg nyugalmazott tisztjeihez és felkérték őket, hogy

vállalják el a saarvidéki népszavazás alkalmával a rendőri tisztségeket.

A felszólítás nyomán máris, igen sokan jelentkeztek és bizonyosra vehető ezek után hogy a nemzetközi rendőrség nagyrészt nyugalmazott angol tisztekből kerül ki.

Időjárás

Borult, ködös időjárás, sok helyen eső, a hegyeken havazás. Nyugat felől a hőmérséklet kissé süllyed.

Az 1934 évi 4½%-os országfejlesztési kölcsön kibocsájtási prospektusa (Kivonat).

1. Nyilvános aláírás útján lej 1000 név-
értékű kötvények bocsájtának ki kötvé-
nyenként 880 lejes árban.

(A lejegyzett kötvények egyszerre, az
aláírással egyidejűleg fizetendők ki 1934.
november 5—30 között.)

2. A befizetendő összeg egy része az
állam által kibocsájtott régi járadékpapi-
rokkal is kiegyenlíthető az aláírási iven fel-
tüntetett kurzuson. A járadékpapirokkal tör-
tendő fizetés a jegyzés névértékének 20%-át
nem haladhatja meg.

3. Az 1000 lejes kötvény évi 4 és fél száza-
lékos kamatot hajt, amelynek fele június 1-
én, fele decemberben kerül kifizetésre, az
első kifizetés 1935. június 1-én történik.

4. A kötvényeket 40 év alatt, évenként
négyeszeri sorshuzás útján váltják vissza:
február 1-én és május 1-én, június 1-én tör-
lesztendő kötvényekkel, augusztus 1-én és
november 1-én pedig a következő, december
1-én törlesztendő kötvényeket sorosolják
ki. Az első sorshuzás 1935. évi február 1-
én történik.

5. A lejegyzett kölcsöntőke minden tel-
jes egy milliárdjából nagy prémiumokkal
visszaváltatnak az első évben:

1 kötvényt 3.000.000 lejjel azaz 3.000 000 le	
2 " " 1.000.000 " " 2.000.000 "	
4 " " 500.000 " " 2.000.000 "	
4 " " 250.000 " " 1.000.000 "	
46 " " 100.000 " " 4.600.000 "	
57 kötvényt összesen	12.600.000 lej

prémiummal váltanak vissza.

A következő években visszaváltandó
kötvények száma 100.000 lejenként egy
kötvénnyel csökken évenként.

6. A fennmaradó kötvényeket minden
évben a névértéken felül 200 lejes jutalék-
kal váltják vissza és pedig:

az 1.000 lejes címleteket 1.200 lejért	
a 2.000 " " 2.400 "	
az 5.000 " " 6.000 "	
a 10.000 " " 12.000 "	
a 20.000 " " 24.000 "	

váltják vissza.

7. A kamatokat és amortizációkat sta-
bilizált lejben fizeti ki az állam, a lej 10
miligramm 0.900 finomságu arany értéke-
nek felel meg.

8. Az esedékessé vált szelvényeket,
valamint a kisorsolt kötvényeket készpénz
gyanánt fogadják el az összes közpénztárak.

9. A kölcsön egész ideje alatt sem a
kamatok összegéből, sem a kötvények visz-
szaváltási értékéből nem vonnak le semmit,
tehát ezek az összegek mindenféle adó és
illetékek alól mentesek.

A kötvények mentesek továbbá az örö-
kösdési, ajándékozási és házassági szerző-
dések adói, illetve illetékei alól.

10. A kötvények lombardírozhatók és
azokat garanciánul és óvadéknul elfogadják.

11. Jegyzések eszközölhetők az alábbi
jegyzési helyeken: Nemzeti Bank és összes
fiókjai, Postatakarékpénztár, az összes pos-
tahivatalok, valamennyi közpénztár és a
megfelelő időben megállapított pénzügye-
tek.

Jegyzet: Részletes felvilágosítások a kibocsájtás
prospektusában találhatók.

Mussolini Magyarországra látogat?

Páris, november 12.

Az egyik francia távirati iroda fantasz-
tikusnak látszó hírt közöl. Az ügynökség
szerint ugyanis

Mussolini Gömbös Rómából való eluta-
zása előtt kijelentette, hogy rövidesen
Budapestre látogat.

A Duce ezen állítólagos útját repülő-
gépen tenné meg és néhány napig magyar-
országi tartózkodása után Bécsbe is elláto-
gatna.

A távirati ügynökség híre kétségtelenül
nagy szenzációt kelt, de egyelőre megerő-
sítésre szorul, tekintve, hogy a Duce minisz-
terelnöksége óta még nem hagyta el Olasz-
ország területét.

Nem fog fázni a télen,

ha nálunk vásárolja meg
a téli öltöny- és kabát-

szövefeketét

Szolid olcsó árak!

Elsőrangú minőségek!

Havas és Grünfeld

új posztóáruháza

Mária királyné-tér 1. Kishídfe

Nagyarányu panamát lepleztek le egy francia városban

Százmillió frankkal károsították meg az államot

Páris, november 12.

Rouen városában hatalmas arányu álla-
mi panamát lepleztek le. Megállapították
hogy több éven keresztül az államnak szál-

litott építészeti anyagokért háromszorosát
és négyeszeresét fizették ki és így több mint
100 millió frankkal (nyolcszázmillió lej) ká-
rosították meg az államot.

Felakasztotta magát egy marghitai asszony a konverzió miatt

Nem tudta tu'elni, hogy 16 ezer lej követelése
helyett csak 8 ezer lejt kap

Oradea, november 12.

Az oradeai ügyészségre telefonon jelen-
tették, hogy Weiser Istvánné marghitai asz-
szony felakasztotta magát és mire tettét
észrevették már kiszorították. Weiser né bu-

csulevelében azt írja, hogy egy adósa 16000
lejjel tartozott, de adósságát nem akarta
megfizetni ezért végzett magával. Az ügyész
ség megadta a temetési engedélyt.

Dumitrescu tábornok ügye a bucurestii ítélőtábla előtt

Lefoglalták a tábornok és felesége vagyonát

Bucuresti, november 12.

Annak a kampánynak, amelyet előbb
az "Univrsul" kezdett Dumitrescu tábornok-
a csendőrség főparancsnoka ellen, hosszú
hónapok után szenzációs eredménye van.
A volt csendőrfőparancsnok vagyonának
megvizsgálására kiküldött bizottság kiadta a
vádíratot és a bucurestii ítélőtábla elé küld-
te Dumitrescu tábornokot, hogy büntvádi
úton feleljen: honnan szerezte vagyonát, —
amelynek eredetét nem tudta igazolni.

A bizottság meghallgatta a feljelentő-
ket Florescu újságíró és Constantinescu
nyugalmazott tábornokot, a csendőrség volt
főparancsnokát, majd a védők beszéltek. —
Egy hétig tartott a tanácskozás, amelynek
végzetével elhatározták, hogy az iratokat
átteszik az ítélőtáblához amely ítélkezni
fog Dumitrescu tábornok felett.

A vádírát szerint Dumitrescu tábornok
és felesége, vagyonukból pontosan 8 millió
600 ezer lej eredetét nem tudták igazolni.
A bizottság ezért elrendelte a biztosítási
végrehajtást, amelynek következtében lefo-
glalták Dumitrescu tábornok Dorobantii

farmját és feleségének bucurestii panotáját.
A foglalás mindaddig a birtokon marad, —
amíg a tábla, illetőleg a sammitőszék nem
dönt Dumitrescu tábornok ügyében.

Piaci árak Oradeán

Buza 390—400, árpa 280—300 rozs
300—320, zab 270—290, ujkukorica 200—
230, lóheremag 24, lóhere 120—140, széna
100—125, lucerna 110—140, szalma 45—60,
takarmányrépa 35—60, bab 280—300, ser-
tészhus 15—20.

Viz alá került a velencei Szent Márk-tér

Velence november 12.

A tenger szokatlan nagy dagálya miatt
a szent Márkus teret elöntötte a víz, úgy
hogy csak gondolákkal és rögtönzött hidak-
kal lehetett a közlekedést biztosítani. Ilyen
nagy dagályra még nem adódott példa.

Einstein Szófiába látogat

Szófia, november 12.

A szófiai sajtó értesülése szerint Ein-
stien Albert a világhírű tudós, aki Európa
több fővárosában előadásokat tart decem-
ber első felében Szófiába érkezik, ahol a zsi-
dókérdésről és a relativitás elvéről tart elő-
adásokat.

Kivágandó és összegyűjtendő!

Igazoló szelvény,
az Erdélyi Magyarság
1935. évi naptárához.
1934. nov. 10. dec. 10.

Aki 30 szelvényt összegyűjt
az kap egy naptárt.

Az örök tűz

Fantasztikus regény

53

Az egész úgy hat, mint valami kevert építőanyag, melyet a föld rettenetes tüzeben kavartak össze a természet hatalmas erő.

Fontane megállt az előtt a kevert sziklatömeg előtt, Balduce megmagyarázza:

A vulkán egészen eltűnt az elmúlt évezredek folyamán a földfeletti romboló erők. A felszínen tehát nem található és így a mélységben kellett keresnem utat a központi tüzhelyhez. Még pedig nagyon mélyen, mert az esők, a szelek, a természetes folyamatok nagyon mélyen betemették az összes járatokat, amelyek valaha szabadon érintkeztek a felszínnel. Itt van a bizonyíték.

Kezével a különös tömegre mutat.

A központi tüzhely, amelyben most vagyunk, erre folytatódott és vezetett egészen a felszínig olyan uton, amely mint látja, egészen ideig, a végződésig betömődött különféle anyagokkal. Az volt az érdekem természetesen, hogy olyan helyen érjem el ezt a központi tüzhelyet, ahol ez az anyagátömödés nem állja útamat, tehát részletes utat vezetek a szűz földön keresztül.

Marc fölkiált:

— Szédületes munka. Óriások munkája! A tudós mosolyog.

— Gondolhatja, hogy nem ásóval dolgoztunk. Főtaláltam ezt a z eszközt, ami éppen most érkezik.

Halk, szabályos zaj hallatszik az egyik oldalról; Marc megpillantja a hosszú, szűk fémtestet, amely csillogó bronzlemezekkel van borítva és hegyes körmökön jár a talpazaton nyúszik. Az elején előrehaladó, egy méter átmérőjű acélfúró. Spirális, egyre szélesedő meneteit megcsillagotja a lámpafény. A fúró fölött két védőzárnny, amelyek villamosfényvel világítanak a gépre, kissé hátrább füves nyílás: kimenő ablak. Jobbra és balra két tagozott kar van összerakva, amelyek két lapátszerű kanálnál végződnek. Az egész úgy hat, mint valami óriási földtörő állat, mely most buja elő lassan a rejtekből.

Blaise Balduce némi büszkeséggel mondja:

— Bemutatom önnek a Vakondot. — Az én találmányom, kitűnő eszköz. Azt teszi, amit akarok. odamegy, ahova vezetem, mászik lefelé, vagy felfelé, nem tér el egyetlen milliméterre sem, akármilyen akadály legyen is előtte. Keresztülfurja a sziklát, földet, mindenhová becsúszik. Befurakodik menetközben, alagutat váj. Derék kis bronzállat, amit semmi sem állít meg semmi sem riaszt vissza; semmi sem fásztja el; a segítségével keresztül mehetünk az egész földgolyón, ha akarnék.

Gilberte abbahagyta a kristálykeresést. odamegy a Vakondhoz, tréfásan megsimogatja a fénylő páncélját. A szobrász csak félül hallgatja Balduce magyarázatait. Gilberte-t figyeli, aki legalább annyira érdekli — ha nem jobban mint a nagyszerű kísérlet.

Gilberte nevetve hajol a fémállat fölé, amely mintha a földből nőtt volna elő egy-egy, mint a mesebeli sárkányok ivadéka.

Marc lázas agyában zavarosan tűnik fel a két kép: a vigyorgó Sátán a kőállványon és Yan apó szigorú arca, amint aggodalommal beszél a gonoszok Gonoszáról.

Kellemesen csengő hang téríti magához az ábrándozásból:

(Folyt. köv.)

"ERDELYI MAGYARSÁG"

1934. november 14.

4. oldal

Hiányzik az eső a földeken

Egyes helyeken rozsdá támadta meg a búzát

Bucuresti, november 12

Az ország minden részében az északhoz mérten szokatlanul enyhe időjárás uralkodik. A hamaros meleg meglehetősen aggodalomra ad okot gazdasági körökben. — Egyes vidékeken a buza igen nagyra nőtt,

a repce pedig csaknem kivirágzott.

Egyes vidékeken a búzát rozsdá támadta meg.

Általában mindenütt érezhető az esőt a hó hiánya.

Az angol és francia sajtó szerint

Németország hihetetlen arányokban fegyverkezik

Óriási méretű és sebességű tankokat gyárt a német fegyveripar

London, november 12.

Az angol és francia lapok egész sereg szenzációs leleplezést közölnek Németország fantasztikus arányú fegyverkezéséről. A lapok megállapítják, hogy Németország ma nem egyéb, mint egy óriási arzenál. A Krupp-gyár, valamint a többi német fegyvergyárak eddig még

sohasem látott méretű és sebességű tankokat gyártanak.

Megállapítják a lapok azt is, hogy a jövő év elején Németország 25 ezer repülőgéppel fog rendelkezni. A repülőgépgyárakban több mint 150 ezer munkást foglalkoztatnak.

Szörnyű bányarobbanás Japánban

Száznegyven bányászt temetett el a föld. -- Harminchét ember meghalt, öt eltűnt

Tokió, november 12.

Borzalmas bányarobbanás történt tegnap a Hokkaidé melletti szénbányák egyik tárnájában. A szerencsétlenséget az egyik bányász vigyázatlansága okozta, aki biztonsági lámpáját nyitva felejtette és a szabad lángtól felrobbant a bányalég.

A robbanás következtében a tárna beomlott és

108 bányászt maga alá temetett. A mentési munkálatok során 37 embert holtan húztak ki a tárnából, öt eltűnt.

A többieket könnyebb-súlyosabb sérülések árán kimentették.

Jugoszlávia mégis Népszövetség elé viszi a marseillei merénylet ügyét

A jugoszláv kiküldött bizonyítékokkal szolgál arra nézve hogy a merényletet külföldön szervezték meg

Genf, november 12.

A Népszövetséghez közelálló körökben határozottan állítják, hogy a Népszövetség tanácsának november 20-án összeülő rendkívüli ülészakán

Jugoszlávia hivatalos jegyzéket nyújt át a marseillei királygyilkossággal kapcsolatban.

Ugyanezek a körök közlik, hogy Jugo-

szlavia erre nézve előzőleg megállapodott egy a kisantant, mint a Balkán-paktum többi államaival.

Jugoszlávia kiküldöttje a Népszövetség rendkívüli ülészakán bizonyítékokat fog arra nézve benyújtani, hogy a király ellen elkövetett merényletet idegen állam területén határozták el és készítették elő.

A fegyverszünet évfordulójának ünnepe Párisban és Londonban

Páris, november 12.

A volt nagyantant államaiban tegnap ünnepelték meg a fegyverszünet évfordulóját nagyszabású keretek között. Párisban Lebrun köztársasági elnök és a kormány tagjai délelőtt 11 órakor megjelentek a Diadalív alatt levő Ismeretlen Katona sírjánál, amelyet megkoszorúztak. Ezután a párisi helyőrség csapatai elvonultak az elnök előtt. Lebrun elnök az Ismeretlen Katona fejénél égő örökmécses lángjánál meggyújtott egy fáklyát, amellyel az ünnepségen résztvevő belga küldöttség autóra tilt és Brüsszel felé indult. Ugyancsak fáklyatűzet

hozott egy párisi küldöttség a brüsszeli Ismeretlen Katona sírjához Párisba. A két csoport az uton összetalálkozott és kicserélték fáklyáikat, majd folytatták útjukat.

Londonban a White-Placen felállított emlékmű előtt megjelent a király az uralkodó család tagjaival, valamint a kormány tagjaival. A király koszorút helyezett el az emlékművön, majd fogadta a katonaság diszfelvonulását. Délelőtt 11 órakor egész Anglia lakossága két perces csenddel áldozott a világháborúban elesett hősök emlékének.

A Matuska-per

Czája birkózóbajnok bemutatta a törvénytörésnek a titokzatos Leó fényképét

„Igen ez Leó!” -- mondotta elsápadva Matuska, amikor az elnök felmutatta előtte a plakátot. -- Czája azzal dicsekedett a bíróság előtt, hogy Leó mutatványait utánozni tudja. -- A biatorbágyi rém előéletéről vallanak a tanuk

Budapest, november 12.

A Matuska per tárgyalásán folytatták a tanúk kihallgatását.

Az elnöki emelvény előtt most ott fekszenek a szörnyű büntetések büntetőjelei: a vascsövek, meggörbült sinderabok és egy nagy ládában két bőrönd. Matuska, mintha most látná először, belenéz a ládába, majd sokáig mormog magában és oszlovja a fejét.

Az elnök elsőnek Oszvár Béla csongrádi földbirtokost hallgatja ki tanúként. A tanu az elnök kérdésére kijelenti, hogy nem tud Matuska kommunista kémkedéséről. A tanu ezután Matuska jellemére vonatkozólag mond el néhány jellemző esetet.

Egy Leó, Matuska életéből

A következő tanu Gáspár Ottó csantavéri születésű állami tanító, ama bizonyos Gáspár Leó öccse. Elmondja, hogy fivére és Matuska együtt jártak a kalocsai gimnáziumba és tanítókénezdébe. Az elnök előveszi Matuska és Gáspár Leó képeit bizonyítványát és megállapítja, hogy Matuska jobb tanuló volt, mint Gáspár Leó. Hallott valamit arról is, hogy Matuska a háború alatt mint egy fűrésztelep katonai parancsnoka sok pénzt szerzett és ez volt későbbi vagyonszerzésének alapja. Pénzvagyó embernek ismeri Matuskát.

Dr. Götz főügyészhezvettes kérdésére elmondja még a tanu, hogy a szegedi tanítóképzőben látta azt a bizonyos Leó bűvészt, aki különböző mutatványokkal szórakoztatta a közönséget. Ez az ember azonban szikár, negyven év körüli férfi volt, tehát nem tévesztendő össze Gáspár Leóval, aki abban az időben 19 éves volt.

Hogyan viselkedett Matuska a harctéren.

Pirovsky Lajos polgári iskolai tanár a következő tanu, elmondja, hogy 1915-ben Matuska mint zászlós, az ő oktatója volt. A harctéren Matuskát közvetlen, kedves modoru bajtársnak ismerték aki azonban szertette fítoztatni tudását. Még a harctéren is vigyázott arra hogy jól öltözködjék és ismerősei körében nagy nőbarát hírében állott. Az elnök ama kérdésére, hogy milyen magatartást tanusított Matuska a harctéren, tanu elmondja, hogyha egy gránát robbanását hallotta, azonnal felkapta fényképezőgépét és a fedezékből kirohant az állásba.

Szabó Ernő rendőrszámvizsgáló a következő tanu, önkéntestársa volt Matuskának. Elmondja hogy Matuska jó katona hírében állott és parancsnokuk mindig példaképül állította Matuskát eléjük.

Az elnök ismerteti Kovács Sándor detektívnek, Matuska ezredtársának vallomását, amely szerint a merénylő izgága természetű volt. Dr. Várossy Jenő, Matuska egykori ezredtársának és Lengyel József székelyi főhadnagy vámszaki tiszt vallomása után az elnök szünetet rendelt el.

Czája József birkózó bajnok azt vallotta, hogy ismerte Leót, a bűvészt.

Szünet után az elnök elsőnek dr. Röhrbück Ferenc egyetemi magántanár, gyermek orvost hallgatta ki. Vallomásaiban elmondta, hogy amikor 1923-ban először hívták őt Matuska beteg kisleányához, kispolgári környezetben találta őket. Két évvel később már nyomorúságban voltak, de egy év múlva, amikor a gyermekhez hívták a kórházba,

uccai lakásba, már fénytűzően bereendezett lakást talált.

Ezután érdekes jelenet játszódott le a tárgyalóteremben. Az elnök az iratok közül egy összhajtogatott plakátot vet elő és Matuska elé tartotta. Sötét alapon démoni tekintetű, zöldes színben festett kopasz férfi fej tünt elő. Matuska, mintha villanyáram futott volna végig rajta, hirtelen ki egyenesedett, kezei görcsösen összeszorítottak és groteszk mosollyal mondta:

— Igen, ez, ez Leó!

Az elnök felhajtja a plakát szélét is, amelyen hatalmas betűkkel valóban rajta áll ez a sz: Leó. Bejelenti az elnök, hogy a plakátot Czája József birkózóbajnok hozsátotta a törvénytörés rendelkezésére. A következő percben már megjelenik az elnöki emel

vény előtt a szélesvállu, hatalmas termetű birkózóbajnok.

Elmondja, hogy személyesen ismerte a Leó nevű bűvészt, azonban olyan mutatványokat még legalább ötven bűvész meg tud csinálni mint Leó. Arra a kérdésre milyen ember volt Leó, így felel Czája:

— Nem volt iskolázott, de feltűnően markáns megjelenésű. Sokat olvasott és művelte magát.

Elmondja ezután, hogy amikor a bűvészkedés már nem jövedelmezett, Leó áttért a szuggerálásra. Ha összeakadt egy betegidegű emberrel, akit alkalmasnak tartott médiumnak rendszerint sikerült is a mutatvány. Czája hatalmas mellét kidüllesztve, önérzetesen megjegyzi, hogy ezt a mutatvány ő maga is utána tudná csinálni

Hitler tiltakozik a Saar-vidék megszállása ellen

A német kormány egyszerre nyújtotta át jegyzékét Párisban, Londonban, Rómában és Brüsszelben

Páris november 12.

A német sajtó közli annak a jegyzéknek a szövegét, amelyet a kormány szombat este egyidőben nyújtott át Párisban, Londonban Brüsszelben és Rómában a Saar kérdéssel kapcsolatban.

A jegyzékben a német kormány a locarnoi szerződésre hivatkozik és tiltakozik az

ellen, hogy a francia seregek bevonuljanak a Saar-vidékre.

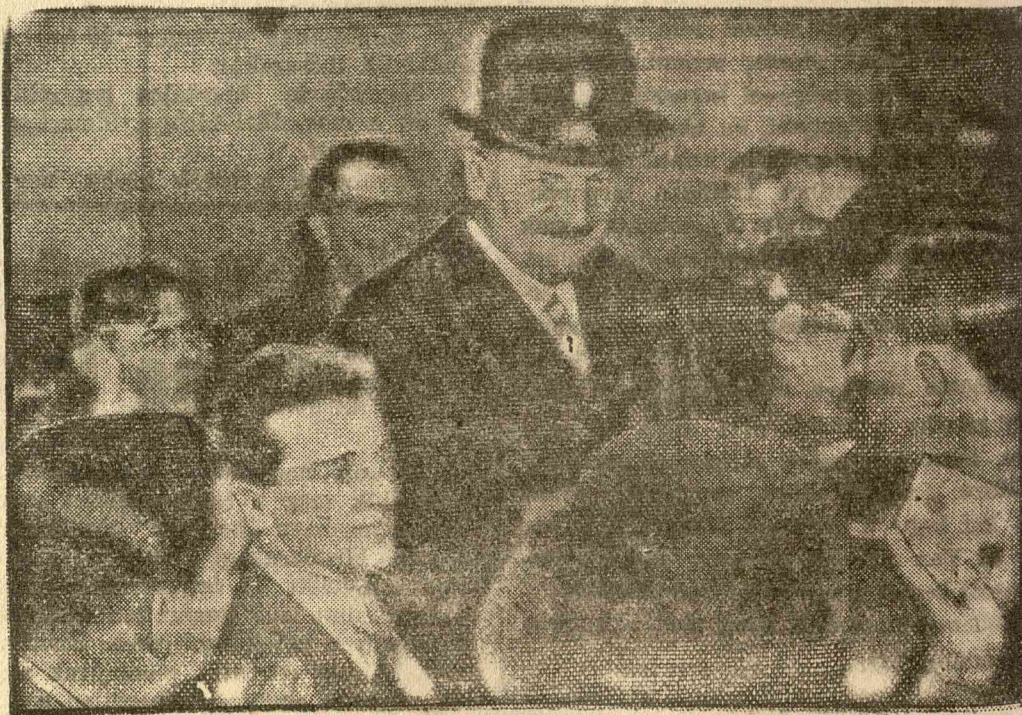
Jólétesült körök szerint a francia külügyminisztériumban a jegyzéknek semmilyen hatása nem lesz. A lapok ezzel kapcsolatban megjegyzi, hogy Németország csak olyankor hivatkozik a locarnoi szerződésre, amikor abból hasznot húzhat.

Ujabb felkelés Kubában

Havanna, november 12.

Kuba egyes vidékein újabb felkelés támadt. A felkelésekben ezúttal a földműve

sek és kisbirtokosok vesznek részt, akik a kormány működésével nincsenek megelégedve.

„Mi ujság miniszterelnök ur!”

Flandria új francia miniszterelnökét kinevezése után ostromoják az ujságírók.

Anghelescu miniszter nyilatkozott Oradeán

Szerdán hozzák nyilvánosságra a nyelvvizsgán elbukott kisebbségi tanárok névsorát 35 százalék bukott meg - mondja a miniszter. Akik nem jelentkeztek, azok számára újabb vizsgát tartanak

Oradea, november 12.

Vasárnap délután a megyei prefekturán fogadta Anghelescu közoktatásiügyi miniszter lapunk munkatársát, aki előtt nagyfontosságú kijelentéseket tett a nyelvvizsgán elbukott kisebbségi tanárok és tanítók sorsát illetően.

— Miniszter ur — kezdjük az interjút — a kisebbségi tanítók és tanárok között a legnagyobb bizonytalanság uralkodik a nyelvvizsgákkal kapcsolatban. Nem tudják az eredményt, nem tudják, ki bukott el és ki ment át, az elbukottak további sorsát illetően pedig ellentétes hírek jelentek meg a fővárosi sajtóban.

— En már kibocsájtottam a határozatot — mondja a miniszter — mely tisztázza a kérdést.

Minden tanár és tanító, aki átment a vizsgán, bizonyítványt kap erről és nyugodtan tovább működhet.

Az állami iskoláknál működő kisebbségi tanárok és tanítók akik megbuktak, — január elsején elhagyják állásukat.

Azok számára, akik a vizsgán nem jelentek meg és távolmaradásukat igazolni tudják, új vizsgát engedélyezünk január 9 és 15 között.

— Nem állhatnak még egyszer vizsgára azok a kisebbségi tanárok, akik a mostani vizsgán elbuktak?

— Az állami iskolák tanerői nem — hangzik a kategórikus válasz. — Nem engedhető meg, hogy állami iskolában például román nyelvet és történelmet tanítsanak tanárok és tanítók, akik nem tudnak románul.

— Ilyen eset nincs is. Hiszen a román nyelvet és történelmet nemcsak az állami, de a felekezeti iskolákban is román tanárok tanítják — kockáztatjuk meg észrevételünket.

— Önöknél Erdélyben valóban így van, de Bessarábiában sok orosz tanár működik az állami iskolákban.

— Miniszter ur, a felekezeti iskolák tanerői számára sem engedélyez újabb vizsgát.

— Ha kérni fogják, esetleg engedélyezek egy új vizsgát.

En a legjobb akarattal vagyok, magam is tanár voltam, nem céloz az, — hogy családos embereket az uccára tegyek. Nem kívánom, hogy a felekezeti tanárok tökéletesen tudjanak románul, de aki gyermekeket oktat, valamennyire ismernie kell az állam nyelvét. Azok, akik a mostani vizsgán elbuktak, a tanév végéig állásukba maradhatnak, azonban a tanítók csak az első és második osztályban taníthatnak.

— Mikor hozzák nyilvánosságra az eredményt?

Még ezen a héten. Szerdán fogjuk átvizsgálni az összes aktákat és a hét végéig minden tanár és tanító tudni fogja az eredményt.

— Körülbelül milyen százalékos a bukási arányszám.

— Megközelítőleg 35 százalék az állami iskolákban és ugyanilyen a felekezeti iskolákban is.

Azokat a tanárokat, akik 6-osnál alacsonyabb osztályzatot kaptak, megbukottaknak nyilvánítottuk.

— A vizsgára kötelezett tanároknak legalább fele nem jelentkezett vizsgára — Szerdán fognak dönteni, hogy melyik sze-

rint ezek közül ki állhat újabb vizsgára? Azok, akik nem igazolják távolmaradásukat nem maradhatnak tovább katedráison.

— Miniszter ur, tud-e arról a konfliktusról, amely az oradeai vizsgáztatóbizottság elnöke Bujor egyetemi tanár és az itteni ortodox zsidó tanárok között kitört.

Az elnök arra akarta kényszeríteni a tanárokat, hogy szombaton írjanak.

Anghelescu Evutian tankerületi igazgatóhoz fordulva.

— Inspektor ur, hogy áll ez az ügy?

— Nem ismerem a cluj-i tankerülethez tartozó, de hallottam róla — felel Evutian inspektor.

— Helytelenül járt el az elnök — mondja a miniszter. — Hétfőig adhatott volna haladékokat. Különben is az oradeai ortodox iskoláról úgy tudom, hogy az nagyon jó iskola és románul folyik a tanítás benne.

A beszélgetés itt átsiklik az általános politikai helyzetre. Anghelescu azonban csak iskolaügyekről szeret beszélni.

— A politikai helyzet? A kormány helyén marad és tovább folytatja munkáját. En nem politizálok, hanem harcolok az analfabetizmus ellen. Sikertől elárulunk, hogy sok vidéken az iskola köteles gyerme-

kek száz százaléka, a hegyes vidéken az iskolakötelesek 80—90 százaléka iskolába jár.

Hatezer új iskolát építettünk. Itt van előttem a kiutalás: Bihormegyében 18 új iskola épület ebben az évben, még teljesen új tizenhárom pedig ebben az évben fejezték be az építését. Negyven iskolát új tantermekkel bővítettek ki. Ezért a munkáért minden elismerésem Bancia prefektus uré.

— A cenzurát és az ostromállapotot fenntartja a kormány?

— Ezekbe a kérdésekbe én nem avatkozom bele — mondja Anghelescu — ez a belügyminiszter ressortja.

A cenzura és az ostromállapot megmarad.

de erről a kérdéssel többet nem vagyok hajlandó mondani.

Anghelescu szívélyesen kezét nyújt. Az interjunak vége. A miniszter és kísérete bevonulnak az ebédlőbe, ahol Bancia prefektus adott teát a vendégek tiszteletére.

Este nyolc órakor Anghelescu miniszter Satmar-megyébe utazott, Ardeal (Erdőd) és Baia-Mare (Nagybánya) tart inspekciót. (P. M.)

Sulyos baleset a predeáli alagutban

Kettészakadt egy telervonat és az elvált kocsik összeütköztek. — Emberáldozat nincs az anyagi kár három millió

Brasov (Brassó), november 12.

Sulyos természetű vasúti baleset történt a Tömösvölgy és Predeal között levő alagutban kettészakadt és a mozdony négy kocsival elvált a szerelvény többi 46 kocsijától. A mozdony azonban megállt, mire a többi kocsik

összeütköztek az elvált négy kocsival. Emberáldozat szerencsére nem esett, de a kocsik kisiklottak és több vagon teljesen összetört.

Szabadlára helyezték a carei (nagykárolyi) bankrablás gyanúsítottait

Carei (Nagykároly), november 12.

Ismeretes, hogy a Casa Noastra carei (nagykárolyi) fiókjánál történt rejtélyes betörés vizsgálata során letartóztatták Brovok Gyula igazgatót, Geiger Viktor pénztáros és Pava József bank szolgát. A három ember kihallgatása közel egy héten át tartott, de semmiféle eredménnyel nem járt. — Mindhármán a leghatározottabban tagadták, mintha a bankrabláshoz valamilyes közük lenne. A rendőrség ezért tegnap mindhárom gyanúsítottat szabadlára helyezte.

Kérje mindenütt a
GOLF borotva-pengét!

az acélipar legelőkeltebb alkotása és öröme lesz a borotválkozásban.
Vezérképviselő: Friedman Armin, Oradea
Promoted Eminescu 16.

RÁDIÓMŰSOR

KEDD

Bucuersti: 13. Vizállás. 13.45: Előadások. 14.15: Beszélőújság. 18: Lemezek. 19: Időjelzés. 19.15: Lemezek. 20: Rádióegyetem. 20.20: Kamarazene lemezek. 20.45: Felolvasás. 21: Rádiózenekar. 22: Szünet. 22.15: Dvorszák: Újvilág szimfónia. 23: Beszélőújság.

Budapest: 7.45: torna. 10.45: Hírek. 11: Felolvasás. 11.40: Felolvasás. 12.10: Nemzetközi vízjelzőszolgálat. 13: Déli harangszó. 13.05: Gramofon. 13.30: Hírek. 14.20: Pontos időjelzés. 14.30: Kovdor Leó és Polgár Tibor kétszónorás jazz-műsora. 15.40: Hírek. 17.10: Asszonyok tanácsadója. 17.45: Pontos időjelzés. 18: Szalonzene. 19.05: Francia nyelvoktatás. 19.35: Művészeti négyes. 20.10: Filmrészletek. 20.50: Benedek Marcell előadása. 21.20: Erőss Béla és Nádor József szerzeményei. 22.30: Hírek. 22.50: Operaházi zenekar. 24: Német előadás. 24.15: Tán.

5 oldal

"ERDELYI MAGYARSÁG"

1934. november 14.

Halálos munkás-szerencsétlenség az Aurora-gyárban

Hétfőn délelőtt fél 2 órakor halálos vegyi munkás-szerencsétlenség történt az Aurora vegyigyárban. Bartók János munkást elkapta a lendítőkerék és a szerencsétlen embert halálra ronsolta.

Lukács Sándor 33 éves munkás tegnap

délután a Rhédey kertben le akart ugrani a teherszállító közúti vasút mozdonyáról, s ugrásközben a kerekek alá került, mely a jobblátát levágta. A mentők szállították a kórházba.

Gyalog jött be Marghitáról Oradeára két árva és itt az egyiket a halálba kergette egy kegyetlen ember

Vasvillával üldözte őket végig egy kocsis a Calea Victoriei (Kolozsvári) uton, mert istállójában töltötték az éjszakát. - Üldözője elől a vársáncba ugrott az egyik árva és halálosan megsérült

Oradea, november 12.

Ferche János 16 éves marghitai árva fiú egy hasonlókorú társával együtt elhatározta, hogy gyalog jönnek be Oradeára munkát keresni, senki hozzátartozójuk nincs, pénzüik nem volt utiköltségre és így gyalog indultak neki a 60 kilométeres útnak. Vasárnap este nyolc órakor értek be Oradeára itt a piacon csatangoltak egy darabig. A Calea Victoriei 5 szám alatti ház előtt nem bírta tovább a kis Ferche

az éhségtől és fáradtságtól kimerülten összerogyott.

A ház egyik lakója megszánta a két fiút és amikor megtudta, hogy gyalog jöttek be Marghitáról, azt a tanácsot adta nekik hogy feküdjenek le a házban levő istállóban, de reggel öt óra előtt menjenek el, nehogy a kocsis az istállóban kapja őket.

A két gyerek halálos kimerülten le is feküdt az istállóban. Elnyomta őket az álmom és persze nem ébredtek fel hajnalban. Reg-

gel bealudt a kocsis aki mikor megállta a két idegen gyereket nem kért semmit hanem szó nélkül

felkapta a vasvillát és ütni-vernii kezdte az álmukból felriasztott árvákat.

A sorsüldözött legénykék kimenekültek az uccára, a kegyetlen ember utánuk rohant ültette őket a vasvillával, ahol érte.

Az uccán még teljes sötétség volt. Ferche János üldözője elől

felmászott a vársánc kőkerítésére.

Nem tudta, hogy a kerítés alatt a sárca húzódik végig azt hitte, hogy egy ház keleti sere mászott fel és — leugrott. A szerencsétlen gyermek

zuhanás közben bevágta fejét egy nagy kőbe.

Félóra múlva lettek figyelmesek nyöszörgésére a faluból bejövő falusi szekeresek. A vérbe fagyott gyermeket. Beszállították a kórházba, ahol most élet-halál között felel. A kocsist a rendőrség letartóztatta.

Ribbentropp Párisba érkezett

A francia sajtó éles támadásban részesíti Németországot, mert fel akarja mondani a versaillesi szerződés katonai záradékát

Páris, november 12.

Ribbentrop, Hitler bizalmasa Párisba érkezett. A francia sajtó máris élesen támadja Ribbentropot, különösen azért, mert Németország fel akarja mondani a versaillesi

szerződés katonai záradékát. A Le Jour megállapítja, hogy a versaillesi szerződés nem lehet megváltoztatni, mert nincs olyan paktum, amely ennél nagyobb értéket képviselne.

A Ripensia manővere volt a Nac elleni vesztegetési vád

Kovács István: „Hónapok óta nem is láttam Seliceanul”

Az egész erdélyi sajtót foglalkoztatja az a képtelen vádaskodás hogy a NAC egyik vezetőségi tagja, Kovács István meg akarta vesztegetni Seliceanu bírót — aki egyébként nem is vezette le a mérkőzést.

Tudvalevő, hogy Seliceanu a Ripensia-nál egy évig fekete listán volt, később azonban feltűnő barátságot mutatott a Ripensia iránt. (A 4:3 eredményű Ripensia-Amte meccsen is ő volt a bírót). A NAC vezetőségében meg vannak győződve arról, hogy a Ripensia driblije az egész manőver.

Kovács István a következőket mondotta:

— Seliceanu ismerem, de hónapok óta nem is láttam és nem is beszéltem vele, az egész vádaskodásból tehát egy szó sem igaz

Filip Justin, a NAC futballszakosztályának elnöke ezt mondotta:

— A Ripensia kéri minket, hogy Seliceanu is jelöljük bírónak, később azonban maga Seliceanu mondott le, mondván, hogy a Ripensia-ával szemben kényelmetlen a helyzete. Csodálatos, hogy a hír

legelőször egy timisoarai lapban jelent meg.

Innen is látszik, hogy a Ripensia keze van a dologban.

Az az érzésem, hogy a Ripensia azért erőszakte fel ezt a bombát mert 50 ezer lejfel tartoznak nekünk és attól féltek hogy lefoglaltatjuk a mérkőzés jövedelmét

Választójogot követelnek a román nők

Bucuresi, november 12.

A román nők szövetsége Bucuresiben nagygyűlést tartott amelyet több határozati javaslatot fogadtak el. Követelték a hadsereg fejlesztését, választójogot a nőknek valamint preventív női rendőrséget.

Anghelescu miniszter avatta fel az episcopiai (püspöki) állami elemi iskolát

Episcopia Bihorului (Püspöki), nov. 12

Dr. Anghelescu közoktatásügyi miniszter vasárnap délután Episcopia Bihorului (Biharpüspöki) községben felavatta a második állami iskolát. Az első állami iskola 10 évvel ezelőtt épült a községben, most pedig az állomás közelében a román telepek részére épült egy új iskola két hónap lefordása alatt.

A minisztert Shitescu minisztériumi vezérigazgató, Evutan timisoarai bankületi igazgató, Bancila prefektus, Mosoiu polgármester és mások kísérték el Episcopiana (Püspöki)be). A község háza előtt Mutiu Vladimír főszolgabíró és a község vezetői fogadták a minisztert, az iskola kapujában pedig Sala igazgató-tanító üdvözölte. Az iskola udvarán a gyermekek mezei virággal a kezükben sorakoztak fel, a tanterem ajtajában pedig két kisleány virágcsokrot nyújtott át a miniszternek. A tanteremben dr. Munteanu Stefan esperes előbb misét celebrált, majd üdvözölte a minisztert és támogatását kérte, hogy Episcopian (Püspöki)ben) román templomot is építhessenek. Marmescu revizor üdvözölő beszéde után, Boca Mihály görög katolikus esperes, városi tanácsos az iskola szék nevében kérte a minisztert hogy engedje meg, hogy az iskola az ő nevét viselje.

Az üdvözlőtekre a miniszter válaszolt. Köszönését fejezte ki Bancila prefektus és Mut főszolgabíró iránt akiknek köszönhető, hogy az iskola két hónap alatt felépült. A határ közelében különösen nagy jelentőség van az állami iskolának. Végül megígérte támogatását a templom felépítésére.

Anghelescu miniszter ezután néhány szót írt az iskola emlékkönyvébe, majd az iskolásgyermekek énekének hangja mellett eltávozott és visszatért Oradeára

Az Erdélyi Magyarság 1935 évi képes naptára tartalmasabb, nagyobb lesz, mint bármelyik más naptár.

APRÓHIRDETÉSEK

Ujságáros fiut kosztal és fizetéssel felvesz Propp ujságáros bódé str. Gen. Mosoiu sarkán, holdas templommal szemben.

Ügynök jömegjelenésü, intelligens, fix-fizetéssel és jutalékkal felvétetik. Cím a kiadóban. 1931

Jó keresettel keresünk ujságárust Gires Tarian (Gyires és K. Tarján) továbbá Pai, Cetariu, Uilac (Pályi, Csatar, Ujlak), külön Salard (Salárd) és környéke részére jelentkezni a kiadóhivatalban.

Keresünk megvételre „Mátyás” madár szárnyakat, fácán és szarka farktojjakat. Ajánlatokat, Fajbaromfitenyészet, Oradea Str. Francieza 12. kérünk.

Megélhetést nyújtunk megbízható embereknek lapunk az „Erdélyi Magyarság” árusításával az egész ország magyar lakta területén. Jelentkezni vagy a kiadóhivatalban vagy bevezetett helyen, lapunk megfizetőjainál.

PASZTOR-NYOMDA. ORADEA